

Рекомендовано до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол від 17.07.2025 № 11).

3-12 Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 27 черв. 2025 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. 243 с.

Збірник конференції містить матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення» (27.06.2025), у роботі якої взяли участь представники закладів вищої освіти, наукових установ, правоохоронних органів, недержавних установ України та іноземних держав.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (голова); канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА** (заст. голови); докт. юрид. наук., проф. **Адріан ВАШКО**; канд. юрид. наук, доц. **Тетяна АЛФЬОРОВА**; докт. юрид. наук, доц. **Вадим ДАВИДЮК**; канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**; докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**; канд. юрид. наук, доц. **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**; **Андрій МІРОШНИК** (секретар).

ISBN 978-617-8778-22-4

© ВНПЗ ДГУ, 2025
© Автори, 2025

Яковенко Ю.В., Савченко С.С.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ
ЗЛОЧИННОСТІ: КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВІ, КРИМІНОЛОГІЧНІ,
КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНІ ТА ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВІ АСПЕКТИ..... 206

**АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ ТА ПРИВАТНО-ПРАВОВІ
ВІДНОСИНИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ**

Біла А.В., Ніколайчук Т.В.

МІЖДИСЦИПЛІНАРНІСТЬ У ПРАВОСУДДІ: ЯК ПРАЦЮЄ
ТАНДЕМ «АДВОКАТ - ЕКСПЕРТ - СЛІДЧИЙ - СУД»..... 210

Борисенко С.І.

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ЯК
УМОВА ПРАВОПОРЯДКУ ДЕРЖАВИ..... 213

Ковальов І.М.

ЩОДО СУТНОСТІ КРАЙНЬОЇ НЕОБХІДНОСТІ ЯК ОБСТАВИНИ,
ЩО ВИКЛЮЧАЄ АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ..... 216

Лежнєва Т.М.

ЛІБЕРАЛІЗАЦІЯ ПОЗОВНОГО РОЗІРВАННЯ ШЛЮБУ:
ДОСЯГНЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ..... 219

Мамотенко О.П.

ЕКСПЕРТИЗА, ЯК ЗАСІБ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ У
ПРИВАТНО-ПРАВОВИХ ВІДНОСИНАХ..... 222

Самойленко О.С., Негодченко В.О.

ПРОБЛЕМИ ВПРОВАДЖЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИХ
ЗАСАД РЕАЛІЗАЦІЇ ЕТИЧНИХ СТАНДАРТІВ ПУБЛІЧНОЇ
СЛУЖБИ В СИСТЕМУ ДЖЕРЕЛ СЛУЖБОВОГО
ПРАВА..... 225

Чайко С.В.

СУЧАСНІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАСОБИ ПРОТИДІЇ
ШАХРАЙСТВУ..... 228

Черноп'ятов С.В.

ПРАВОВА ПРИРОДА ТА ХАРАКТЕРИСТИКА ЕМФІТЕВЗИСУ В
ПОРІВНЯННІ ІЗ ПРАВОМ ОРЕНДИ В КОНТЕКСТІ ВИСНОВКУ
ВЕРХОВНОГО СУДУ ПРО РОЗІРВАННЯ ДОГОВОРУ
ЕМФІТЕВЗИСУ ЯК СПОСОБУ ЗАХИСТУ ПРАВ ВЛАСНИКА
ЗЕМЕЛЬНОЇ ДІЛЯНКИ (СПРАВА № 390/25/22)..... 232

Борисенко Світлана Ігорівна
викладач кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID 0009-0001-9227-7917

ЕФЕКТИВНІСТЬ СУДОВОГО ЗАХИСТУ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ ЯК УМОВА ПРАВОПОРЯДКУ ДЕРЖАВИ

Однією з головних засад гарантування прав та свобод людини і громадянина в Україні є незалежна судова гілка влади, яка є окремою системою органів, що здійснюють судовий нагляд за додержанням та належним виконанням норм права. Стаття 55 Конституції України регламентує право кожного на судовий захист своїх прав та свобод, право на оскарження в судовому порядку рішень, дій та бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, окремих посадових осіб та службовці [1]. Метою цього дослідження є аналіз дієвості механізмів судового захисту цивільних прав в Україні, зокрема в умовах цифровізації правосуддя. Ефективний судовий захист цивільних прав є важливою передумовою забезпечення правопорядку в державі, оскільки саме через дієві судові механізми громадяни мають можливість реалізувати та відстоювати власні права, що формує довіру до правосуддя, зміцнює законність та запобігає самоуправству. Судова система, яка здатна вчасно, неупереджено й справедливо вирішувати правові конфлікти, виступає гарантом стабільності суспільства і державності загалом.

Судовий захист є основою правопорядку:

- по-перше, забезпечує втілення принципу верховенства права;
- по-друге, запобігає самоуправству та самосуду;
- по-третє, збільшує довіру громадян до державних інституцій.

Як зазначає М.В. Сидоренко, право на судовий захист виникає з моменту порушення права і є невід'ємною складовою правової системи [2, с.220].

На думку Спесівцева Д.С. є три основні компоненти ефективності способу судового захисту:

- належність способу захисту суб'єктивних цивільних прав – відповідність способу захисту характеру порушення;
- ефективність способу захисту суб'єктивних цивільних прав – здатність досягти мети захисту;
- комплексність – досягнення найповнішого результату в конкретній ситуації [3].

Ще одним з напрямків ефективності судового процесу в цивільних справах є електронне судочинство - це інноваційний напрям розвитку судової системи, що передбачає використання цифрових технологій для оптимізації цифрових технологій для оптимізації судового процесу. В Україні цей

інструмент запроваджено в межах реалізації судової реформи, яка спрямована на підвищення доступності правосуддя та ефективності розгляду справ.

Дуже важливим роком для електронного судочинства України став 2017 рік. Законом України № 2147-VIII «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України та інших законодавчих актів» у новій редакції викладено Цивільний процесуальний кодекс України, зокрема, статтею 14 якого було констатовано існування у судах Єдиної судової інформаційно-комунікаційної системи (далі також ЄСІТС), яка мала б забезпечувати обмін документами в електронній формі між судами, між судом та учасниками судового процесу, між учасниками судового процесу, а також фіксування судового процесу і участь сторін процесу у судових засіданнях в режимі відеоконференції. Впроваджено автоматичний розподіл справ, а це означає, що визначення судді або колегії суддів (судді-доповідача) для розгляду конкретної справи здійснюється ЄСІТС у порядку, визначеному ЦПК України [4, с.79].

У міжнародній практиці (наприклад, у країнах ЄС) електронне судочинство стало дієвим способом оптимізації правосуддя, однак воно супроводжується розвиненою нормативною базою та цифровою обізнаністю населення. На відміну від України, електронне правосуддя в Європі, аналогічно як і в інших частинах світу, наприклад, Америці та Японії, достатньо поширене та широко застосовується, оскільки це сприяє реалізації принципу доступності правосуддя через спрощення роботи усіх суб'єктів цивільного судочинства та пришвидшення строків розгляду спору [5, с.37].

Починаючи з 5 жовтня 2021 року офіційно в Україні функціонують три підсистеми ЄСІТС, а саме: Електронний кабінет, Електронний суд та підсистема відеоконференцв'язку [4, с.80].

Підсистема «Електронний кабінет» це основний інструмент доступу користувачів до ЄСІТС, що передбачає реєстрацію електронних кабінетів з присвоєннях офіційних електронних адрес для адвокатів, нотаріусів, приватних виконавців, судових експертів, державних органів та органів місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання державного та комунального секторів економіки для використання всього функціоналу електронного судочинства: надання довіреностей та оформлення ордерів, використання функціоналу підсистем Електронний суд, отримання повідомлень на поштову скриньку, реєстрації для застосування мобільного додатку «Суд», реєстрації у підсистемі відеоконференцв'язку [4, с.80].

Підсистема «Електронний суд» це підсистема ЄСІТС, що передбачає можливість вчинення користувачами процесуальних дій в електронній формі, зокрема, але не виключно подання, реєстрації, надсилання процесуальних та інших документів, доказів учасниками; надсилання матеріалів справи судом, у т.ч. копії судового рішення, надання електронних довіреностей на вчинення дії в Електронному суді тощо. У підсистемі також можна створити

процесуальні документи із застосуванням вбудованого текстового редактора шляхом заповнення форм документів [4, с.80].

Підсистема відеоконференцв'язку забезпечує учасникам справи можливість брати участь у судовому засіданні в режимі відеоконференції:

- поза межами приміщення суду у будь-якому зручному приміщенні за допомогою свого Електронного кабінету та власних технічних засобів;
- у приміщенні іншого суду – за допомогою технічних засобів суду;
- під час конференції можна передавати учасникам справи і суду електронні файли [4, с.80].

Ще однією найважливішою темою, що стосується розвитку національного правосуддя, є судова реформа. Судова реформа – це величезний комплекс заходів, необхідних для функціонування незалежної судової влади. Велика частина роботи вже була успішно виконана. Наприклад, Європейська комісія у 2023 році зазначила, що Україною було виконано вимоги щодо проведення конкурсів до суддівського врядування та вирішено проблеми законодавства в сфері медіа. Наразі наступними етапами реформи є побудова нової мережі судів, впровадження інституту мирових суддів, створення Вищого суду з питань інтелектуальної власності та інші зміни. В процесі впровадження даної реформи важливим є напрямок посилення права на доступ до справедливого правосуддя. Забезпечення цього права і визначає реальність системи цивільних прав та свобод [6, с.220].

Підсумовуючи вище сказане, зауважу, що ефективний судовий захист цивільних справ є фундаментом правопорядку в державі. Забезпечення доступності, своєчасності та справедливості судових процедур сприяє зміцненню довіри громадян до судової системи та держави в цілому.

Список використаних джерел та літератури:

1. Конституція України : Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр (дата звернення: 20.05.2025)
2. Сидоренко М. В. Виникнення права на захист цивільних прав, свобод та інтересів. 2012. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/db2c352d-5e01-48ae-89b7-fd62f2803f68/content>
3. Спесівцев Д. Ефективність способу судового захисту суб'єктивних цивільних прав на нерухоме майно. *Проблеми та судження*. С. 109–116. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/692ebbfd-2b8b-4898-9c12-d27511788bd6/content>
4. Васильєва-Шаламова Ж. В. Електронне судочинство у цивільному процесі України: тенденції розвитку та вплив карантину. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 3. С.78-81. URL: http://lsej.org.ua/3_2022/15.pdf
5. Приватне та публічне право. Електронний суд у цивільному судочинстві України. *Приватне та публічне право*. 2023. № 1. С. 36–42.
6. Кочина О.С. Судовий захист цивільних прав та охоронюваних законом інтересів в Україні. *Аналітично-порівняльне правознавство : електронне*

Ковальов Ігор Миколайович

доцент кафедри права

Дніпровського гуманітарного університету,

м. Дніпро

ORCID ID: 0000-0003-0151-388X

ЩОДО СУТНОСТІ КРАЙНЬОЇ НЕОБХІДНОСТІ ЯК ОБСТАВИНИ, ЩО ВИКЛЮЧАЄ АДМІНІСТРАТИВНУ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ

Інститут адміністративної відповідальності займає особливе місце в системі українського права, виступаючи важливим засобом забезпечення правопорядку та охорони суспільних відносин. Водночас, сьогодні адміністративна відповідальність в Україні потребує численних змін та новацій. Зокрема, це стосується системи розрахунку штрафів (відхід від статичного н.м.д.г. – 17 гривень), оптимізації віку адміністративної відповідальності, ефективності процедури провадження у справах про адміністративні правопорушення тощо.

У призмі зазначеного, особливої актуальності набувають дослідження обставин, які виключають адміністративну відповідальність, оскільки їх правова природа та механізми застосування залишаються недостатньо розробленими як у теоретичному, так і в практичному аспектах. Зі свого боку, зазначені питання набувають особливої гостроти в умовах гуманізації правової системи та посилення захисту прав людини. Діючий Кодекс України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) не відповідає сучасним стандартам захисту прав людини що створює прогалини у правовому регулюванні та ускладнює правозастосовну практику.

Так, згідно статті 17 «Обставини, що виключають адміністративну відповідальність» КУпАП, особа, яка діяла в стані крайньої необхідності, необхідної оборони або яка була в стані неосудності, не підлягає адміністративній відповідальності [2].

З цього приводу Б. О. Логвиненко наголошує на тому, що внесення відповідних змін дозволить конкретизувати специфіку процесуальних прав і обов'язків учасників адміністративно-деліктного провадження у цілому та дозволить більш ефективно здійснювати розгляд і вирішення справ про адміністративні правопорушення у сфері охорони здоров'я зокрема [1, с. 91].

У свою чергу, С. М. Желізняк та О. В. Поштаренко відмічають, що встановлення у діянні особи наявності обставини, що виключають адміністративну відповідальність, гарантує забезпечення принципу законності і захисту прав людини в адміністративному судочинстві. Серед обставин, що виключають адміністративну відповідальність, потрібно розрізняти дії, які хоч і передбачені КУпАП або іншими законами, що встановлюють